

34.

DE O D U C E
MEDITATIO S. EVANGELII.
DOMINICÆ PRIMÆ
P O S T P A S C H A

Additis S. Patrum dictis, Quæstio,
numq; aliquot decisione, ad uberiorē textus, cūm opus est,
explicationem, & Heterodoxorum refutationem,

QUAM

In Regia Aboënsi Academia

P R A E S I D E

D N . Æ S C H I L L O P E T R Æ O
S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

Examini subiicit, in Auditorio Majori, horis solitis

Addiem 18 Ap. Anni 1651.

M A R T I N U S E R I C I B O T N I E N S I S.

(A)

Epiphanius her. 20.

Foribus clausis ingressus, ut crassarum partium corpus, tenuum partium ostenderet ipsum, quod erat cum carne & ossibus: Nam ubi ingressus esset, ostendit manus & pedes, & latus; Ossa item & nervos, & reliqua, ne esset imaginatio, ea quæ videbantur.

(B)

Cyrill, Lib. 12, in Iohann. capt. 53.

Ex dispensatione non in debita corporis sui gloria, sed in prima figura cernebatur, ne alio ad corpus, quam quod de virginē assumptum, resurrexisse putares,

A B O Æ

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno. 1651.

V I R I S

Reverendis, Humanissimis atq; Doctissimis,

Dn. Zeverino Matthiae Past. in
Mesuyla vigilantissimo.

Dn. Haquino Nicolai Pastorii in
Laibiala dignissimo.

Dn. Martino Caspari Pastorii in
Lillkyro accuratissimo.

Dn. Georgio Clementis Past:
Castrensi meritissimo,

Dn. Matthiae Jacobi Vice Past: in
Randamaki fidelissimo.

Dn. Matthiae Pauli Judici inter-
titorijs Vilis & Masto prudentissimo.

Dnis promotoribus, Fautoribus, Benefactoribus &
amicis, Devenerandis & colendis, meditatio-
nem hanc sacram, exercitiumq; hoc Academicum
reverenter & officiose dicat & offerat

Martinus E. Bothniensis

Respondens.

DOMINICA PRIMA
POST PASCHA
Sive
QUASIMODOGENITI

In Sancta & Summe Laudande Trinitatis, Patris, filii,
& Spiritus Sancti Nominis.

Vero Dei Mosis, cum is mitteretur a Deo ad educendum filios Israël populum Dei de Aegypte, primo apparuit Dominus in flamma ignis de medio rubi. Et videbat Moses quod rubus arderet et non Combureretur, itaque dixit Moses vadam et videbo miraculum hoc stupendum. Quare non conburitur rubus. Cernens autem Dominus quod pergeret ad viendum, vocavit eum Dominus de medio rubi, et ait: Moses, Moses, qui respondit ad sum. Ait a. Dominus ne appropinques huc, solve Calceamentum de pedibus, locus enim in quo sitas terra Sancta est. Exod. 3. v. 2. 3. 4. 5. Hæc historia missonis Mosis ad liberandum & educendum filios Israël, populum Dei ex servitute Aegyptiaca, quam Deus vocat ferream fornacem Aegypti Deut. 4. v. 20 (Quia intelligitur non solum crudelitas ista in onerando Israëlitas, gravissima servitute, affligendo eos plagi & verberibus, nec non suffocando illorum masculos, sed conscientiarum quoque miseria. Cujus miseriæ figura hæc fuit externa servitus Israëlitarum in Aegypto:) Hæc inquam historia missonis Mosis ad educendum Israëlitas ex hac Aegyptiaca: servitute monet, ut qui in Ecclesia docent, & sua doctrinam educere student populum Dei è spirituali servitute

sub diabolo propter peccatum, & conscientiarum miseria, certi sint de sua vocatione, & non dubitent seie divinitus vocatos, legitimèq; ordinatos ad hoc officium. Deinde illi admouentur sanctitatem vitæ iectandam. Et enim hoc eorum officium terra Sancta, quæ calceos hoc est peccatorum sordes juberet deponere. Hoc autem ex seipsis facere nou possunt, sed opus est afflatu Spiritus Sancti, & illius directione. De hoc etiam ex hodierno Evangelio plura audiamus.

Oremus autem Deum, ut hodiernum festum ita celebrare, E. vangeliumq; ita meditari queamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrinae, & bonorum operum, in spem & fiduciam, & tandem in eternam beatitudinem: Dicamus igitur. Pater noster. &c.

EVANGEL. Johan:20, à v.19. usq; ad finem.

Cum ergo vespera esset die illo qui erat unus Sabatorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum, venit Jesus stetique in medio, & dicit eis: Pax vobis. Et cum haec dixisset, ostendit, eis manus ac latus suum. Garissunt ergo discipuli viso Dno. Dixit ergo eis iterum pax vobis: Sicut misit me pater, ita & ego mitto vos. Hac cum dixisset flavit in eos, & dicit eis: Accipite Spiritum Sanctum, quorumcumq; remiseritis peccata repituntur, eis: Quorumcumq; retinueritis, retenta sunt. Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur didymus non erat cum eis, quando venit Jesus. Dixerunt ergo ei aliij discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem

dixit eis: nisi videro in manibus ejus vestigium clavorum, & mittam diguum meum in vestigium clavorum
& mittam manum meā in latus ejus, non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli ejus intus & Thomās cuus eis. Venit Jesus ianuis clausis & stet in medio & dixit: pax vobis. Deinde dicit Thomās: Inser digitum tuum huc & vide manus meas. & admove manum tuam & immittē in latus meums & nōli esse incredulus, sed credens. Respondit Thomās & dixit ei: Dominus meus & Deus meus! Dicil ei JESUS: quia vidisti me Thoma credidisti: Beati qui non viderunt & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit JESUS in conspectu discipulorum suorum, que non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credatis, quod JESUS CHRISTUS sit ille filius, Dei, & ut credentes vitam habeatis per nomen ejus.

Postquam retulisset Sanctus Evangelista, quid mane primo Sabbatorum evenerit post Christi resurrectionem, quomodo Christus Mariæ Magdalena Ieole manifestaverit, jubens illam significare discipulis suis quos fratres hic appellat, Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum, & Deum meum, & Deum vestrum: Pergit S. Johannes & dicebat quid etiam illius diei vestra colligerit discipulis Hierosolimæ congregatis, qui properaverunt domum tibi erant congregati occulserant, videlicet quod Christus eis apparuerit itans in medio illorum, dixeritque, pax vobis: Monstraverit quoque, eis ma-

nus suas, & latus suum, quodq; discipuli inde gavisi sunt,
Post hanc manifestationem, cum discipuli certi essent,
esse illum quem viderunt, ipsum Dominum Jesum Na-
zarenum: Dixit eis Dominus iterum: pax vobis: Sicut
misit me pater, ita & ego mitto vos: Et haec dicendo, fla-
vit in eos, ac dixit eis, accipite Spiritum Sanctum, quoru[m]
remiseritis peccata, remittuntur eis: Quorum retinue-
ritis, ea retenuta sunt. Confirmatur in hoc Textu Arti-
culus fidei nostrae: credo remissionem peccatorum. Ad-
monemur etiam ad petendum a Deo remissionem pecca-
torum nostrorum, ut Christus etiam nos in quinta petitio-
ne docet, ut dicamus: Dimitte nobis debita nostra.

P A R T E S.

1. *De Christi manifestatione coram discipulis
Hierosolymæ congregatis, et propter metum Ju-
daeorum inclusis.*
2. *De officio isto ad quod a Christo vocantur, ut
ad remittenda et retinenda peccata.*

Atq; haec sunt istæ partes, quas hac vice breviter & sim-
pliè tractare constituimus: Omnipotens & aeternus
Deus, Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benedic-
ere, cunctaq; utiliter & fructuose cadere faciat.

P A R S P R I M A

In qua meditamur:

I. Manifestationis tempus. Il

Iudicatur ab Evangelista his verbis: Vespera (inquit)
cum esset primo Sabbatorum vidz. vespера diei resurrec-
tio.

Aionis Christi, venit Jesus &c. Totam istam diem misericordis cipuli in timore propter Judaeos consumperunt, ne tandem tyrannidem in se exercerent Judaei, quam in suum Dominum exercuerunt. Vacillabat eum primis fides illorum de Christo, an esset ille qui redempturus esset Israelem, quod quidem antea sperabant, cum vero ja ad esset tertia dies: & nihil certi haberent ex relationibus de illius resurrectione, dubitare cæperunt vehementer an recte in suum Christum crediderint. Talem temptationem eorum suis, indicat satis appetere colloquium illorum, qui ad Emmaus se contulerant, hoc eodem primò sabbatum die: Dicit enim Cleophas: Nos sperabamus illum esse, qui redempturus esset Israelem. Sed jam tercia dies adest, & ad huc nobis non apparuit. **Luc. 24. v. 21.** Ab his jam temptationibus non liberantur donec Christus ipse veniat & ostendat eis manus suas ac latus, ut in hoc Evangelio docetur.

L. C. Christus vero venit vidz. vespera demum diei, sinitilos interea metu Judaeorum cruciati, nec non angari & vexari temptatione de sua resurrectione. Verum dum illi cum primis uident Judaeos & insidias illorum, vidz. tenebris jam ingruentibus, & alias homo timidus & tentatus in tenebris sentit augmentum temptationum, venit Christus & se se manifestat & illorum tristitiam in gaudiū convertit. Ita adhuc agit nobiscum, sinit diutius aliquando nos affligi ut putemus ipsum nostri oblitum, clamamus tempore necessitatis, sed diu nullū sentimus auxiliū: Verū certissima est ejus promissio. ego exaudiam te. **Psal. 50. v. 15.** Portemus pondus diei & astutum, vespera adfert nos bis refocillationem, Christus aderit liberabit nos a metu omnium hostium, & omnes tentationes nostras expellat.

lēp & plena fiducia nos donabit. Fortes itaq; simus ex-
pectemus Dominum, veniens veniet & non tardabit.
Hab. 2. v. 3. Psal. 37.

II. Discipulorum Christi me-

tum. Discipuli Christi non solum orbati sunt suo ma-
gistro, sed etiam metuere habent necesse Judæorum in-
fidias, & ita gemina vexantur calamitate 1. Quod tam
bonum Dominum & præceptorem amisissent. Et. 2.
Quod tam hostiliter judæi gereret se adverius illos, præter
omne suum meritum, cum eos nulla in re laferint.

L. C. Nulla calamitas sola. David conqueritur Psal.
42. 8. Quod omnes fluctus Dei transcurrunt super caput
suum. flumina fremunt, unum profundum, hic alterum
ibi Psal. 88. David habet persequenter Saulem, com-
perit etiam perfidiam civium Chegilensium 1. Sam. 23.
Quos tamen ab hostibus servaverat Non ergo animū
despondeamus, cum calamitates geminantur & multipli-
cantur certissima enim erit ab omnibus liberatio. Psal.
34. Quidam à Christo sanatus qui triginta octo Annos
ægrotaverat Joh. 5. v. 5. & seq;

III. Adventus Christi ad disci-

pulos modum. venit Christus & manifestat se januis
clausis. Non opus habuit ut alias januas clausas ei a-
periret & reseraret, nam januae non potuerunt corpori
illis impedimento esse, ad introitum ad suos discipu-
los.

L. C. Nulla impediunt Christum obstacula. dum
volunt ad nos ingredi, januae, seræ & repagula, nullam ei
creant molestiam, non possunt ipsum à nobis arcere &
excludere, nec in ullo loco includere. Sepulchrum in

petra

petra excisum, cuius ostium magno saxo occlusum, non potuit Christum tenere, Potest itaque promissionem suam implere Matth. 18. v. 20. Ubicunque duo vel tres in nomine meo congregati fuerint, ibi sum in medio illorum. Si quis me diligit, sermonem meum servaverit, & pater mens dilget eum, & ad illum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Joh. 14. v. 23.

III. Manifestationis Christi

Modum. Christus manifestat se coram discipulis, si stans se in medio illorum, ostendens se propter omnium gaudium mortuum & resurrexisse.

L. C. Christus hodieque in medio Ecclesiæ versatur omnibus cupit quam optime, omnibus Evangelium suum nunciari facit, vocat ad se omnes laborantes & oneratos Matth. 11. v. 28. Omnibus patet ad eum accessus. Hæc sit nostra consolatio; non desperemus de illius bonditate erga nos, quamvis sumus peccatores. Sicut & discipuli fuerunt tales modo penitentia agamus, sicut Petrus & reliqui discipuli præter Judam, qui desperavit.

V. Christi salutationem. Salu-

tatio Christi haec est: Pax vobis, inquit. Sic eos alloquitur volens hac salutatione depellere eorum timore propter Iudeorum persecutionem, quod illi amplius non essent timendi, non dubitandum jam de illius resurrectione sicut hactenus post mortem ipsius dubitarunt, & maximas tentationes habuerunt. Ostendit eis manus suas perforatas clavis, & latus lancea perfoustum. Non necessitate, v. quod ab his ciaticibus non potuisset liberari, sed ex dispensatione, ad confirmandum discipulos & alios in

B. fidem.

fide quod is qui mortuus esset, cuius manus perforata & latus perforatum vere jam resurrexi est. Has cicatrices retinere voluit Alias corpora ja glorificata suas infirmitates ac deformitates omnes depoount in sepulchro. Hic discipuli magno perfunduntur gaudio, videntes suum Domini num redivivum, & in tanta gloria & claritate constituū.

L. C. 1. Tristes & meticulosi comiter à nobis compellandi, ne tristiores evadant. Sic pater filium suum prodigum reducem tristem & consternatum, erigit paterno alloquio, amplexibus, annullo, vestibus novis, convivio. Lu. 15 Ita Christus paralyticū alloquitur: contide fili.

L. C. 2. Gaudiū hoc quod discipuli perceperunt ex Christi presentia magnum erat, sed maius erit quod in cœlo & in præsentia & intuitu Christi habituri sumus: 1 cor. 2 v. 9. Esa 64 v. 4. Hic autem omnia nobis tanquam in ænigmate, & tanquam dormientibus eveniunt, in spe tantum. & ut gustus aliquis cœlestis conversationis, per exiguis ibi plenè omnia nobis contigent.

SECUNDA PARS.

In prima parte Christi manifestationem habuimus
In hac altera parte discipolorum ad officium vocacionem considerabimus.

In quam meditamus:
I. Salutationis Christi repetitione: Iterum dixit eis: Pax vobis: Repetit Christus hic salutationem, ut ostendat se planè condonasse eis quod aufugerint a se, reliquerint se solum in manibus hostium? Quod etiam petrus negaverit se & juramento confirmavit

vit se non novisse virum istum vidz. Jesum Nazarenum
Quodq; Christus nunquam velet hujus infirmitatis recos-
dari vel illis ex probrare. Ita Josephus tuos fratres
in Ægypto, cum esset ad tantam dignitatem electus, &
ipse dixisset: Ego sum Joseph & non potuerunt ei res-
pondere fratres nimio timore perterriti. Ille clemens
ter inquit, accedite ad me, ego sum Joseph frater ves-
ter, quem vendidistis in Ægyptum, nolite pavere quod
vendidistis me in his regionibus Gen. 45. v. 3. 4. 5. Voluit
quoq; Christus pacis suæ collationis repetitione ostende-
re, ipsorum ministerium esse, annunciatæ pacem toti
mundo. Et ideo eorum ministerium vocatur reconciliati-
onis. 2. cor. 5. v. 18. Jer. 29. v. 11. Esa. 52. v. 7.

L. C. Verbi Christi ministri cum sciunt se habere
in numero suorum auditorum eos qui tenerant habent
conscientiam, & nimis torrentur judicio Dei propter suas
infirmitates, tæpius repeatant Evangelicas sententias de
gratia Dei, de misericordia & longanimitate illius. Com-
mendetur eis totus Psalmus 103. 8. & seq. In quo cre-
bris tales sententiae Evangelicæ repetuntur. Christus
tres similitudines in una concione proposuit, ad erigen-
das conscientias consternatas Luc. 15.

II. Potestatis docendi & præ-

dicandi collationem. Quæ potestas omnia alia inter ho-
mines potestate major & sublimior est: Sicut pater (in-
quit) me misit, ita & ego mitto vos, vidz. quod ad offici-
um tantum prædicandi, non verò quo ad opus redemp-
tionis, id quod soli filio erat de mandatum, quippe a nul-
lo alio id expediri potuit. Officium autem hoc
prædicandi in remittendis & retiendis peccatis
homini

bominum consistit, remittenda poenitentibus, retinenda impoenitentibus peccata. Exempla remissorum poenitentibus peccatorum. David; dixit Nathan Poenenti: Transtulit Deus peccatum tuum non morieris. 2. Regum. 12. v. 13. Exempla peccati retenti sive hominis excommunicati habemus 1. cor. 5. v. 1. 2. 3. 4. 5. Matth. 18. Ultraq; haec potestas ministrorum Ecclesia declaratur etiam Act. 26: 13. Ibidem. v. 10.

L. C. Vocatio Ministrorum verbi sit divina, sive immediata sit, qualis prophetarū plerorumq; & quorundam in N. T. Sive mediata per Ecclesiam & Consistoriū ut Ecclesia certa sit se à Deo accepisse concionatorem & verbi Dei apud se ministrum. Ut etiam futurus Ecclesia doctor, apud se certo statuere queat se Divinitus vocatum, & se non minus licet mediata à Christo vocatum quam Apostoli ab eodem immediate vocati fuerunt, quod probatur Act. 20. 28. Tit. 1 v. 5 1. Tim. 5. v. 22. Ne etiam illud timere necesse habeant: currebant, & ego non mittebam eos, Jer. 23. 21. Rem 10. v. 15. Quomodo audient absq; prædicante? Quomodo autem prædicabunt nisi missi fuerint? Ecclesia juxta Christi monitum oret patrem cœlestem, ut mittat fideles operarios in messem suam, & det fideles suo gregi pastores Matth. 9: 29.

III. Spiritus Sancti Donatio-

nem. Noverat Christus humanam fragilitatem & imbecillitatem, quod sine Spiritu Sancti ductu nihil boni præstare queat, ideoq; discipulis per afflatum dedit Spiritum Sanctum. Hoc cū

cum dixisset (ait Evangelista) **in sufflavit ac di-**
xit eis: Accipite Spiritum Sanctum. Habebant quidem
discipuli etiam Spiritum Sanctum ante, ut patet ex peri-
Confessione Matth. 16. Tu es Christus filius Dei vivi,
quam confessionem collaudat Christus eamq; ait non
procedere ex carne & Sangvine, sed ex revelatione patris
sui coelestis, vidz. per Spiritum Sanctum. Et Aposto-
lis, i. cor. 12. ait nemnem posse nominare Jesum Domi-
num, nisi per Spiritum Sanctum. **Tum ies illa de Cari-
sti resurrectione, Spiritus Sancti opus erat.** Lyc. 24 v. 20.
Sperabamus eum redempturum Israelem. Acceperant
autem discipuli in hac iussione peculiaria & majora,
Spiritus Sancti dona... Postea etiam in die pentecostes
Apostolis congregatis, dat Christus Spiritum Sanctum
in linguis ignitis. Act. 2. Et cum complerentur inquit
Sanctus Lucas dies pentecostes, erant omnes unanimiter
in eodem loco? Et factus est repente de celo sonus, tan-
quam adveniens Spiritus vehementis, & replevit totam
domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis di per-
titæ lingvæ tanquam ignis, seditq; super singulos eorum
Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto, & coepérunt loqui
varijs lingvis, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis Erant
autem in Ierusalem habitantes Judæi viri religiosi, ex
omni natione quæ sub celo est. Facta autem hac vo-
ce convenit multitudo mente confusa, quoniam audiebat
unusquisq; lingua sua illos loquentes. Stupebant au-
tem omnes & mirabantur dicentes: Nonne, o-
mnes isti qui loquuntur Galilai sunt? Et quomodo nos
audimus unusquisq; lingvam nostram in qua natumus?
sudimus eos loquentes nostris lingvis magnalia Dei.
Hoc donum Spiritus Sancti in hac manifestatione non

acceperunt discipuli: Sed post ejus in cœlum ascensionem uti eis promiserat Act. I. v. 4. 8.

L. C Spiritus Sanctus est verus Deus, cuius est prima & suprema potestas remittendi peccata. Concionator vero est minister, proferens verba absolutionis. Qui quantum potest, dispiciet ne erret clavis sua solvente & ligante, Sed ut recte secat verbum Dei, justum non condemnat, injustum non justificet, Quemadmodum saepè errarunt Pharisei. Pœnitentibus anuncia remissio, impœnitentibus retentio peccatorum Hoc etiam sciendum verbi Dei ministrum, absolvere confitentes, non ex vitæ merito, sed ex officio, per quod vult Spiritus esse efficax: Et hic habet locum illud Christi, non vos estis qui loquimini, sed Spiritus patris mei Matth. 10. v. 20. Quod si etiam contingat verbi ministrum falli a suis auditoribus simulantibus pœnitentiam & illi annunciet remissionem peccatorum, non tamen fallitur Deus: Et Hypocritis illis accidit id ipsum quod domui indignæ pax quæ ei annunciat, quod pax vestra (inquit Christus ad discipulos, revertitur ad vos Matth. 10. v. 12. Cum autem intrabis domum, salutate illam: Et si quid fuerit in dom' digna veniat pax vestra super illā: Si in min' fuerit digna, pax vestra ad vos revertetur

Act.

Atq; hæc de duabus hisce partibus: Christi
manifestatione & discipulorum ad officium pra-
dicandi Evangelium vocatione dicta sunt.

Deus qui conspicis omni nos virtute destitui inter-
rius exteriusq; custodi, ut ab omnibus adversitatibus
muniamur in corpore, Et à pravis cogitationibus
mundemur in mente per Dominum nostrum Jesum
Christum, cui honor. Et gloria in sempiterna
secula.

Benedictio, & Claritas & Sapientia, & Gratiarum actio, & Honor, & Vita
nobis, & Fortitudo, DEO nostro, in Secula seculo: um, Amen. Apoc, 7:18

QUÆSTIONES

Cum Christus appareat Discipulis Hierosolimis, Et
non expellat donec veniant in Galilæam! Resp,

Tribuendum hoc est fervori Caritatis in
Christo à qua ita urgetur, ut ipso resurrectionis
die discipulis apparens ab incredulitate eos
quam primum liberaret, prædictionis suæ certi-
tudinem & resurrectionis veritatem ipsis confir-
mando. Tertia die se resurrectu sœpius prædix-
erat, ideo noluit quartum vel quintū dñe expectare
sed ipse die Tertio se rediviu ipsis exhibuit, ut
non solum resurrectionis, sed etiam prædictio-

nis suæ tempus ejusdem concernentis veritatem demonstraret.

Euthym in caput 28. Matth. Biblio

Non mentitus est Christus, quod stulte dixit Julianus, quasi promiserit se in Galilæa videndum esse, & Hierosolymis se eis visendum præbuerit. Sed & hoc complevit promissum, viuis ab eis post modum in Galilæa, donavit autem alteram gratiam, prius eis apparens Hierosolymis, ut & mærorem eorum solveret, & mulierum verba confirmaret.

2. Quare autem vespere Domini Christus apparere voluit discipulis? Voluit prius explorare ipsorum fidem an sz. credere velint testimonio eorum, qui ipsum redi vivum conspexerant, idq; ipsis renunciaverant, unde etiam postea απεισταν&ολκυσοκδια illis exprobrat, quod non crediderint illis, qui ipsum conspexerant resuscitatum Marc. 16 v.14. Quemadmodum olim filius Dei in paradyso post lapsum protoplastorum circa vesperam ad auram diei veterat ad primos parentes edita promissione de semine mulieris, contrituro caput terpentis Gen. 3 v. 8. Ita quoq; hoc loco, eirea vesperam venit ad discipulos allato lœtissimo nuncio, quod per passionem ac resurrectionem suam, caput terpentis infernalis contriverat, veram quietem animæ attulit, atq; omnia per lapsum amissa humano generi reparaverit.